

Aasi toimintaterapeutin työparina

Kartoitus aasien mahdollisuuksista toimintaterapiassa

Milla Kuhna
Annika Sastamala

Opinnäytetyö
Marraskuu 2016
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Toimintaterapeutti (AMK), toimintaterapian tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Kuhna, Milla Sastamala, Annika	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Marraskuu 2016
	Sivumäärä 35	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Aasi toimintaterapeutin työparina Kartoitus aasien mahdollisuuksista toimintaterapiassa		
Tutkinto-ohjelma Toimintaterapian tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Kristiina Juntunen, Tiina Kuukkanen		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Eläinavusteinen työskentely on yleistymässä ja sitä on tutkittu jonkin verran. Aasi on kuitenkin eläinavusteisessa työskentelyssä harvinaisempi, mutta siinä nähdään olevan potentiaalia terapiaeläimeksi. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa seikkoja, joita tulisi ottaa huomioon aasiavusteista toimintaterapiaa suunniteltaessa.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusote oli laadullinen ja sen aineisto kerättiin verkkopohjaisen kyselyn avulla. Kyselyyn vastasi kuusi henkilöä, joilla oli kokemusta aasin kanssa toimimisesta. Tutkimusaineiston analyysissä käytettiin teoriaohjaavaa analyysia.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi, että aasiavusteista toimintaterapiaa suunniteltaessa on huomioitava useita seikkoja. Aasiavusteiseen toimintaterapiaan vaikuttaa sekä aasin että ihmisen ominaisuudet ja käyttäytyminen sekä ympäristö. Tutkimustulosten perusteella aasin käyttäytymisessä ja luonteessa on suuria eroja yksilöstä riippuen, ja ihmisen täytyy muokata toimintaansa aasin tarpeiden mukaan. On myös huomioitava, että aasiavusteinen toimintaterapia tapahtuu aasin elinympäristössä, joka voi mahdollistaa tai rajoittaa toimintaa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön perusteella ei voida päätellä aasin soveltuvuutta toimintaterapeutin työpariksi. Opinnäytetyö antaa kuitenkin tärkeää tietoa aasin kanssa toimimisesta, joka voi olla hyödyksi henkilöille, jotka ovat kiinnostuneita aasin hyödyntämisestä eläinavusteisessa työskentelyssä. Tarvetta jatkotutkimuksille on, jotta saataisiin vastaus siihen, soveltuuko aasi toimintaterapeutin työpariksi. Tietoa tulisi kerätä sekä aasien kanssa toimivilta toimintaterapeuteilta että asiakkailta.</p>		
Avainsanat (asiasanat) aasi, toimintaterapia, eläinavusteinen terapia, eläinavusteinen toiminta		
Muut tiedot		

Author(s) Kuhna, Milla Sastamala, Annika	Type of publication Bachelor's thesis	Date November 2016 Language of publication: Finnish
	Number of pages 35	Permission for web publication: x
Title of publication Donkey as an occupational therapist's coworker Examining donkeys' suitability for occupational therapy		
Degree programme Occupational therapy		
Supervisor(s) Kristiina Juntunen, Tiina Kuukkanen		
Assigned by		
Abstract <p>Animal-assisted activities and therapies are becoming more common, and they have also been studied to some extent. Using donkeys in animal-assisted activities and therapy is, however, quite rare even though they seem to have potential as therapeutic animals. The purpose of the thesis was to examine the factors that should be taken into consideration when planning donkey-assisted occupational therapy.</p> <p>The approach of the thesis was qualitative, and the data was collected by conducting an internet-based survey. The survey was participated by six people who all had experience in working with donkeys. A theory-driven method was used when analysing the data.</p> <p>According to the results of the thesis, there are many factors to consider when planning donkey-assisted occupational therapy. The features and behaviour of both the donkey and the human and the environment have an influence on donkey-assisted occupational therapy. The results showed that there are big differences in the behaviour and nature of donkeys. People will have to modify their behaviour to meet the donkey's needs. It should also be taken into consideration that donkey-assisted occupational therapy takes place in the environment of the donkey, which might either enable or limit the activities.</p> <p>Based on the results of this thesis, it is hard to draw a final conclusion about the suitability of a donkey for animal-assisted occupational therapy. The thesis can, however, give useful information about working with donkeys to those interested in using donkeys in animal-assisted therapy. There is also a need for further studies so that a definite conclusion on the suitability of donkeys as occupational therapists' co-workers could be drawn. Information should be collected from both occupational therapists working with donkeys and their clients.</p>		
Keywords/tags (subjects) donkey, occupational therapy, animal-assisted therapy, animal-assisted activity		
Miscellaneous		

Sisältö

1 Johdanto	3
2 Ihminen, eläin ja toiminta	4
2.1 Ihmisen ja eläimen välisen suhteen hyödyntäminen.....	4
2.2 Aasi	6
2.3 Eläimen kanssa toimiminen.....	7
2.4 Asiakkaan ja terapiaeläimen hyvinvointi.....	10
3 Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus	12
4 Opinnäytetyön toteutus	12
4.1 Tutkimusmenetelmä	12
4.2 Kysely aineistonkeruumenetelmänä.....	13
4.3 Tutkimuksen kulku	15
4.4 Aineiston analysointi	15
5 Tutkimustulokset	16
5.1 Kyselyn vastaajat	16
5.2 Aasi osana toimintaa	18
5.3 Aasin kanssa toimiminen.....	20
5.4 Vaatimukset aasin kanssa toimimiselle.....	21
6 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	22
7 Pohdinta	24
7.1 Opinnäytetyöprosessi.....	24
7.2 Luotettavuus ja eettisyys.....	25
7.3 Tutkimustulokset ja jatkotutkimukset	26
Lähteet	28
Liitteet	31
Liite 1. Kyselylomake	31

Taulukot

Taulukko 1. Ylä- ja alaluokkiin jaottelu teoriaohjaavan analyysin mukaisesti	16
Taulukko 2. Kyselyn vastaajien taustatiedot	17
Taulukko 3. Vastaajien kuvaukset aaseistaan	18

1 Johdanto

Ihmiset ovat aina täyttäneet elämänsä tavoitteellisella toiminnalla, joka on ollut välttämätöntä selviytymiselle ja hyvinvoinnille. Yhteistyötä on tehty muiden ihmisten kanssa, jotta saadaan vettä, ruokaa ja suojaa. Ihmisten kehittyessä kehittyivät myös toiminnot. Kuitenkin edelleen ihmisten toiminnasta voidaan selvästi erottaa tietyt toiminnot, jotka ovat välttämättömiä selviytymiselle. (Christiansen & Townsend 2010, 2-3.) Myös eläimet ovat jo kauan olleet osana ihmisten elämää. Jotkut eläimet ovat olleet erittäin arvostettuja ja kunnioitettuja ihmisten keskuudessa. Joitakin eläimiä on pidetty jopa jumalallisessa asemassa ja niitä on palvottu. Ihmisten ensimmäisenä kumppanina pidetään koiria ja vasta niiden jälkeen muitakin eläimiä on tullut osaksi ihmisten arkea. (Ikäheimo 2013, 5.) Esimerkiksi julkisessa terveydenhuollossa yksilöllisesti toteutetun ratsastusterapian kautta tunnetaan hevosen terapeuttiset tekijät (Törmälehto 2013, 171).

Salmelan mukaan Wager (2013) kertoo ihmisen ja aasin historia etenkin eteläisessä Euroopassa olevan pitkä. Aasia on käytetty sekä työjuhtana että ihmisen seuralaisena. Suomalaisessa maalaismaaisemassa aasit ovat vielä harvinaisia, mutta tilanne on muuttumassa. Aasin arvostus on kasvanut koko ajan enemmän etenkin eläinavusteisessa työskentelyssä. Se on kuitenkin suomalaisessa eläinavusteisessa työskentelyssä vielä uusi tulokas, mutta muun muassa Italiassa aasia on käytetty terapeuttisena eläimenä jo useiden vuosikymmenten ajan. (Salmela 2013, 125.)

Meitä molempia on opintojen alusta asti yhdistänyt eläinrakkaus sekä kiinnostus eläinavusteista toimintaterapiaa kohtaan. Tavoitteenamme on toimia tulevaisuudessa yrittäjinä tarjoamalla eläinavusteista toimintaterapiaa ja halusimme tämän opinnäytetyön avulla kehittää jotain uutta suomalaiseen eläinavusteiseen työskentelyyn. Pohdittaessa opinnäytetyömme aiheetta tarkemmin muiden eläinavusteisuudesta kiinnostuneiden ja sen parissa toimivien henkilöiden kanssa, nousi esiin aasien hyödyntäminen eläinavusteisessa työskentelyssä. Etsittäessä tutkimustietoa kyseisestä aiheesta huomattiin, että aasiavusteista työskentelyä on tutkittu hyvin niukasti

eikä aiheesta löytynyt yhtäkään opinnäytetyötä. Tehdyistä tutkimuksista nousi kuitenkin esille, että aasissa nähdään potentiaalia eläinavusteiseen työskentelyyn. Tämän opinnäytetyön avulla pyritään kartoittamaan seikkoja, joita tulisi ottaa huomioon aasiavusteisessa toimintaterapiassa, jotta sen toteuttaminen olisi mahdollista. Englannin kielessä käytetään termiä ”onotherapy”. Tässä opinnäytetyössä sen tilalla käytetään suomenkielistä termiä aasiavusteinen terapia.

2 Ihminen, eläin ja toiminta

2.1 Ihmisen ja eläimen välisen suhteen hyödyntäminen

On todettu, että ihmisten ja eläinten välisessä suhteessa on jotain erityistä, eikä sille ole vielä löydetty universaalisti hyväksyttävää selitystä. Voidaan kuitenkin sanoa, ettei todellista suhdetta ihmisen ja eläimen välillä voi olla, jos eläin ei tunnista ihmistä, eikä sillä ole suurta luottamusta ihmiseen. Ihmiseltä taas vaaditaan suhteen muodostumiseksi voimakasta välittämistä ja ymmärtämistä eläintä kohtaan. Ihmisen ja eläimen välille muodostuneen vahvan suhteen on todettu edistävän molempien osapuolten hyvinvointia. (Fine & Beck 2010, 6.)

Kruger ja Serpell kertovat, että Delta Societyn (n.d.) mukaan asiakas voi hyötyä eläinavusteisesta toiminnasta monin tavoin elämänlaatunsa parantamiseksi, mutta toiminnalle ei ole määritelty tavoitteita. Tällaisessa toiminnassa käytettävälle eläimelle on vaatimukset, mutta eläimen ohjaajana ei tarvitse välttämättä toimia ammattilaisen vaan ohjaajana voi toimia esimerkiksi vapaaehtoinen. Eläinavusteinen toiminta on enemmän spontaania toimintaa eikä tapaamisia ole tarkoin suunniteltu. (Kruger & Serpell 2010, 34.) Krugerin ja Serpellin mukaan Delta Society (n.d.) määrittelee eläinavusteisen terapian puolestaan tarkoittavan tavoitteellista toimintaa eli tavoitteet toiminnalle asetetaan yksilöllisesti. Terapian hyödyt ovat jotenkin mitattavissa. Eläimelle on tällöinkin asetettu vaatimukset, mutta myös ohjaajalta vaaditaan sosiaali- tai terveysalan koulutus ja erikoistuminen eläinten kanssa toimimiseen.

Eläinavusteisessa terapiassa eläin on integroituna mukaan hoito- tai kuntoutusprosessiin. (Kruger & Serpell 2010, 34.) Esimerkiksi Koirat kasvatustyössä ry:n kasvatuskuntoutuskoiran ohjaajalta vaaditaan soveltuva pohjakoulutus sosiaali-, terveys- tai kasvatusalalta. Lisäksi ohjaajan on osallistuttava järjestön järjestämälle kurssille. Myös kasvatuskuntoutuskoiraksi pyrkivän koiran soveltuvuus tehtävään arvioidaan soveltuvuuskokeella. Kokeessa testataan muun muassa koiran suhtautumista vieraiseen ihmiseen. (Kasvatuskuntoutuskoiraksi.)

Eläinavusteisesta työskentelystä on tehty joitakin tutkimuksia. Australiassa tehdyssä tutkimuksessa ”Effects of classroom animal-assisted activities on social functioning in children with autism spectrum disorder” todettiin, että eläinavusteinen toiminta luokkahuoneessa lisäsi autististen lasten sosiaalista toimintaa. He muun muassa lisäsivät sosiaalisen kontaktin ottamista ja heidän sosiaaliset taitonsa kehittyivät. (O’Haire, McKenzie, McCune & Slaughter, 2014.) Etelä-Afrikassa tehdyssä tutkimuksessa ”The application of animal-assisted therapy in the South African context: A case study” puolestaan todettiin, että eläinavusteisen terapian hyödyntäminen tarjosi asiakkaalle, jolle oli haastavaa luottaa terapeuttiinsa ja kommunikoida tämän kanssa, tavan ilmaista itseään, kommunikoida ja hankkia tarvittavia selviytymiskeinoja (Lubbe & Scholtz, 2013.)

Taiwanissa tehdyssä tutkimuksessa eläinavusteisesta toiminnasta todettiin olevan hyötyä myös skitsofreniaa sairastaville henkilöille. Heidän itsetuntonsa parani ja he kykenivät päättämään omista asioistaan paremmin. Lisäksi eläinavusteisuudella oli myönteinen vaikutus potilaiden positiivisiin oireisiin (esimerkiksi harhakuvitelmat) sekä tunteisiin. Tutkijat huomasivat myös muita muutoksia joidenkin potilaiden kohdalla. Huomatessaan, että koirat tottelivat heitä, potilaat koskivat niihin enemmän ja leikkivät niiden kanssa. He myös hymyilivät enemmän ollessaan kanssakäymisessä koirien kanssa. Eläinavusteisen toiminnan myötä myös potilaiden fyysinen aktiivisuus lisääntyi. (Chu, Liu, Sun & Lin 2009, 46.)

2.2 Aasi

Aasit kuuluvat muun muassa hevosten ja seeprojen tavoin hevoseläimiin (Jansen 2010, 12). Ne ovat seurallisia laumaeläimiä, mutta samalla erittäin uteliaita ja voivat lähteä tutkimaan ympäristöään myös yksin. Aasi ei välttämättä vaadi seurakseen toista aasia vaan viihtyy myös muiden eläinten kanssa. (Jansen 2010, 44-45.) Aasin luonnetta voisi kuvailla muun muassa uskolliseksi, viisaaksi, hyväntahtoiseksi, kärsivälliseksi ja tarkkaavaiseksi. Aasi on erittäin varovainen eläin ja toisin kuin hevonen, se ei lähde vaaratilanteessa pakoon vaan jähmettyy. Sen varovaisuuden ajatellaan monesti olevan itsepäisyyttä. Aasilla on myös erittäin hyvä muisti ja tämä vähään tyytyväinen eläin tekee kovasti töitä. (Jansen 2010, 29-38.) Salmelan mukaan Wager (2013) kertoo, että aasi nauttii hellyydestä ja pitää yhdessäolosta ihmisen kanssa. Aasi on luonnostaan sosiaalinen ja se etsii aina seuraa, myös ihmisestä. (Salmela 2013, 127.)

Aasi on pitkäkorvainen, lyhytharjainen ja tupsuhäntäinen eläin, jonka väri voi vaihdella. Sillä on ilmeikkäät ja suuret silmät, joilla se tarkkailee ympäristöään. Pitkien korviensa ansiosta aasilla on myös tarkka kuulo. Aasin askellajit ovat samat kuin hevosella eli käynti, ravi ja laukka, mutta laukkaamaan se ei lähde mielellään. (Jansen 2010, 21-27.) Yksi aasin tunnetuimmista piirteistä on sen kovaääninen hirnunta. Se voi ilmaista hirnunnallaan niin iloa, kärsimättömyyttä kuin vallattomuuttakin. Aasi voi äännellä myös murisemalla tai pärskimällä. Yleensä aasi kommunikoi kuitenkin koko ruumiillaan. Esimerkiksi pelätessään jotain se nostaa selkensä kyttyrälle ja vetää häntänsä jalkojensa väliin. (Jansen 2010, 49-51.) Naaraspuolista aasia nimitetään tamaksi ja urosta oriksi. Kastroitua oria nimitetään ruunaksi.

Vaikka eläinavusteisen terapiaa onkin tutkittu ja tutkimustulokset kertovat terapian vaikuttavuudesta, ei aasien hyödyntämisestä kuntoutuksessa löytynyt kuin kaksi tutkimusta. Tutkimuksessa "Effect of equestrian therapy and onotherapy in physical and psycho-social performances of adults with intellectual disability: a preliminary study of evaluation tools based on the ICF classification" hyödynnettiin hevosavusteista ja aasiasvusteista terapiaa aikuisilla, joilla on älyllinen kehitysvamma.

Aasiavusteisessa terapiassa aasin lempeää luonnetta hyödynnettiin helpottamaan spontaanin kommunikaation palautumista. Tutkimustuloksien mukaan niin hevosavusteinen kuin aasiavusteinenkin terapia auttoi kehitysvammaisia aikuisia tulemaan paremmin tietoiseksi ympäristöstään. Aasien ja hevosten hyödyntäminen terapiassa myös lisäsi asiakkaiden itsevarmuutta ja paransi heidän itsetuntoaan. Tutkimus osoitti, että aasin hyödyntämistä terapiassa voitaisiin pitää sopivana vaihtoehtona asiakkaille, joilla on älyllinen kehitysvamma. (Borioni, Marinaro, Celestini, Del Sole, Magro, Zoppi, Mattei, Dall'Armi, Mazzaerella, Cesario & Bonassi, 2012.)

Neljälle puheterapiaa/neuropsykomotorista hoitoa vastaanottaville 6–12-vuotiaille lapsille tehdyssä pilottitutkimuksessa todettiin, että 15 aasiavusteisen kuntoutuskeran jälkeen lapset kykenivät löytämään paikan, jossa he pystyivät ilmaisemaan omaa persoonallisuuttaan ja olemaan vuorovaikutuksessa. Aasien avulla kuntoutustyöntekijät kykenivät kasvattamaan tietämystään lapsista sekä tunnistamaan lasten vahvuuksia, joihin motivaatiota olisi mahdollista rakentaa. Aasin valintaa terapiaeläimeksi tutkijat perustelivat useilla aasin ominaisuuksilla. Tutkijat näkivät esimerkiksi aasin koon ja käyttäytymisen tukevan sen soveltumista terapiaan. Aasi on kooltaan sopivan iso, mutta ei pelottava. Tutkijoiden mukaan aasi ei pakene uudellisessa tilanteessa, vaan pysähtyy harkitsemaan. Myös aasin luonteesta nähtiin olevan hyötyä, sillä se on utelias, mutta ei levoton eikä impulsiivinen. Tutkijoiden mukaan pilottitutkimus osoittaa, että aaseissa on terapeuttinen mahdollisuus, ja sen vuoksi strukturoituja jatkotutkimuksia tulisi tehdä. Tutkijat korostavat, että tulevissa tutkimuksissa tulisi yhdistää eri ammattilaisten (lääkärit, psykologit, terapeutit jne.) taidot. (De Rose, Cannas & Reinger Cantiello, 2011.)

2.3 Eläimen kanssa toimiminen

Stadnykin, Townsendin ja Wilcockin mukaan käsite toiminta perustuu uskomukseen siitä, että ihmiset ovat toiminnallisia olentoja. Ihmiset osallistuvat aktiivisina toimijoina, mutta toisistaan riippuvaisina kulttuurinsa määrittämiin toimintoihin, jotka määrittävät heidän elämänsä laadun ja heidän terveytensä (Stadnyk, Townsend &

Wilcock 2010, 330-331). Kielhofnerin luoma Inhimillisen toiminnan malli eli The Model of Human Occupation (jatkossa MOHO) kohdistaa huomionsa siihen, miten toimintaterapia mahdollistaa ihmisten osallistumisen sellaisiin toimintoihin, jotka tuovat heille merkitystä ja tyydytystä samalla tukien heidän fyysistä ja emotionaalista hyvinvointiaan. (Kielhofner 2008, 3-4.)

Ihminen

Ihmiset haluavat toimia, heidän tarvitsee toimia ja he voivat toimia huomioiden heidän sen hetkisen tilanteensa. (Stadnyk, Townsend & Wilcock 2010, 331.) MOHOn mukaan tahto (volition), tottumus (habituation) ja suorituskkyky (performance capacity) ovat ihmisen sisäisiä tekijöitä. Tahto on se prosessi, jonka vuoksi ihmiset motivoituvat ja valitsevat toimintonsa (activities.) Toimimiseen liittyvät ajatukset ja tunteet luovat tahtoa, joka koostuu henkilökohtaisesta vaikuttamisesta (personal causation), arvoista (values) sekä mielenkiinnon kohteista (interests). (Kielhofner 2009, 150.) Nelson määrittää, että toiminnan merkitys sisältää aistillisen ja symbolisen tulkinnan sekä tunnekokemukset ja se riippuu yksilön ainutlaatuisesta kehityksellisestä rakenteesta. Merkitys on subjektiivinen eikä muiden ihmisten ole mahdollista havainnoida sitä objektiivisesti. (Nelson 2003, 101, 106.) Tämän perusteella eläinavuista toimintaa voidaan hyödyntää sellaisten asiakkaiden kanssa, joiden mielenkiinnon kohteet sekä arvot tukevat eläinten kanssa toimimista. Esimerkiksi ihminen, jolla on positiivisia kokemuksia koirista, saattaisi hyötyä koiran kanssa toimimisesta.

Tottumuksella tarkoitetaan tapahtumasarjaa, jonka avulla ihminen järjestää toimintonsa (actions) toimintamalleiksi ja rutiineiksi. Tavat (habits) ja roolit (roles) ohjaavat toimintamalleja, jotka vaikuttavat siihen, miten ihmiset ovat vuorovaikutuksessa fyysisen, ajallisen ja sosiaalisen ympäristönsä kanssa. (Kielhofner 2009, 151-152.) MOHOn mukaan suorituskkyky riippuu ruumiillisista järjestelmistä (bodily systems), kuten sydän- ja verisuonijärjestelmästä, joita käytetään toimiessa. Myös psyykkiset ja kognitiiviset kyvyt, kuten muisti ja suunnittelu, ovat osa suorituskkykyä. Yhdessä nämä fyysiset ja psyykkiset tekijät muodostavat suorituskkyvyn. (Kielhofner 2009, 18.) Eläinavusteista toimintaa hyödynnettäessä on huomioitava, että jokaisen ihmisen

suorituskyky on yksilöllinen ja esimerkiksi fyysiset tekijät, kuten motoriset taidot, vaikuttavat siihen mitä eläimen kanssa voidaan tehdä.

Ympäristö

Stadnykin, Townsendin ja Wilcockin mukaan (2010, 330-331) ihmiset osallistuvat aktiivisina toimijoina, mutta toisistaan riippuvaisina kulttuurinsa määrittämiin toimintoihin, jotka määrittävät heidän elämänsä laadun ja heidän terveytensä. MOHOn mukaan fyysinen ja sosiokulttuurinen ympäristö vaikuttaa aina toimintaan antaen toiminnalle (occupation) sijainnin ja merkityksen (meaning). (Kielhofner 2008, 21). Ympäristöön kuuluu useita tekijöitä: esineet, joita ihmiset käyttävät toimiessaan, tilat, joissa ihmiset toimivat sekä sosiaaliset ryhmät, kuten perhe tai muut kuntoutujat. Myös ympäröivän kulttuurin poliittiset ja taloudelliset olosuhteet vaikuttavat toimintaan samoin kuin tarjolla olevat toiminnan muodot (occupational forms) ja tehtävät, joita ihmisiltä odotetaan ja/tai vaaditaan. Ympäristö vaikuttaa siis siihen, mitä ihminen tekee sekä mitä he ajattelevat ja tuntevat tekemisistään. (Kielhofner 2009, 152.) Esimerkiksi maatilaympäristö saattaa herättää ikääntyneessä ihmisessä monenlaisia tunteita, jos kyseiseen ympäristöön liittyy muistoja aiemmasta elämästä. Ympäristövaikutuksella (environmental impact) tarkoitetaan mahdollisuutta, tukea, vaatimusta ja rajoitetta, joita fyysinen ja sosiaalinen ympäristö yksilölle tarjoaa. Ympäristö joko mahdollistaa tai estää yksilön toimintaa. (Kielhofner 2008, 21.) Esimerkiksi talliympäristö voi olla pyörätuolissa olevalle henkilölle esteellinen ja täten rajoittaa ihmisen toimintaa tässä ympäristössä.

Toiminta

Nelson ja Jepson-Thomas nimittävät yksilön aktiivista toimintaa toiminnalliseksi suoritukseksi (occupational performance) (Nelson & Jepson-Thomas 2003, 111). Sen taustalla vaikuttaa toiminnan muoto (occupational form), joka sisältää ihmisen ulkopuolella olevat fyysiset ja sosiokulttuuriset tekijät tietyssä hetkenä (Nelson & Jepson-Thomas 2003, 90). Toiminnan muoto ja toiminnallinen suoritus ovat toisiaan täydentäviä. Molemmat ovat välttämättömiä itse toiminnassa, sillä se sisältää itse tekemi-

sen (toiminnallinen suoritus) ja toimintaan liittyvät tekijät (toiminnan muoto). (Nelson & Jepson-Thomas 2003, 113.) Koiran kanssa lenkkeilyyn (toiminnallinen suoritus) vaikuttaa esimerkiksi lenkkeilymaasto (fyysinen tekijä) sekä muut samaan aikaan koiria ulkoiluttavat henkilöt (sosiokulttuurinen tekijä).

MOHOn mukaan tekeminen (doing) koostuu kolmesta eri tasosta: toiminnallinen osallistuminen (occupational participation), toiminnallinen suoriutuminen (occupational performance) sekä toiminnalliset taidot (occupational skills). Toiminnallinen osallistuminen tarkoittaa työntekoa, leikkiä, vapaa-ajan viettämistä ja itsestä huolehtimista sosiokulttuurisessa ympäristössä. Eläinten hoitaminen sekä maatilan kunnossapito ovat esimerkkejä toiminnallisesta osallistumisesta. Henkilön sosiaaliset ja henkilökohtaiset merkitykset ovat osa toiminnallista osallistumista. Siihen vaikuttavat myös suorituskyky, tottumus, tahto ja ympäristön olosuhteet. Toiminnallinen suoriutuminen tarkoittaa toiminnalliseen osallistumiseen liittyvien toiminnan muotojen (occupational forms) tekemistä, kuten ratsastamista, eläinten ruokkimista tai niiden harjaamista. Toiminnalliseen suoriutumiseen vaikuttaa suuresti tottumus ja ympäristö. Taidoilla tarkoitetaan näkyviä ja päämääräsuuntautuneita tekoja (actions), jotka jaotellaan motorisiin (esimerkiksi nostaminen, kurkottaminen), prosessuaalisiin (esimerkiksi aloittaminen, järjestäminen) sekä vuorovaikutustaitoihin (esimerkiksi puhuminen, katsominen). (Kielhofner 2008, 101-103.)

2.4 Asiakkaan ja terapiaeläimen hyvinvointi

Ihmisen ja eläimen välinen suhde muuttuu moraalisesti pulmallisemmaksi, kun suhteessa olevien intressit eroavat toisistaan ristiriitaisesti: kun ihminen eläintä käsitellessään tuottaa eläimelle kipua, pelkoa tai harmia tai jollakin tapaa estää tai torjuu eläintä tyydyttämästä omia tarpeitaan ja päämääriään. (Serpell, Coppinger, Fine & Peralta 2010, 481.) Eläimiä täytyy kohdella hyvin eikä niille tarpeettoman kärsimyksen aiheuttaminen ole sallittua. Eläintenpidossa on myös edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä ja otettava huomioon eläinten niin käyttäytymis- kuin fysiologisetkin tarpeet. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 3§.) Eläimen liiallinen rasittaminen ja koh-

tuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely on kielletty. Eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Eläimen on annettava levätä kunnolla ja lisäksi sen on saatava liikkua. (Eläinsuojelulaki 247/1996, 6§).

Kroonisen stressin esiintyvyys terapia- ja avustuskoirien elämässä voi saada alkunsa monista potentiaalisista lähteistä. On toivottavaa, että eläimelle stressaavat tilanteet ennakoidaan ja korjataan, ennen kuin eläin osoittaa merkkejä stressistä. Terapiainterventioiden väliin sijoitettujen, lepoa ja positiivista ihmiskontaktia sisältävien, säännöllisten taukojen suunnittelemisella voidaan lieventää stressaavien tilanteiden aiheuttamia vaikutuksia eläimiin. Jos stressaava tilanne ilmaantuu, vaaditaan pikaista toimintaa sen eteen, jotta tilanteen vaikutus eläimen hyvinvointiin parantuu. (Serpell yms, 2010, 486.)

Mielestämme eläimen hyvinvoinnin huomioiminen on tärkeä tehtävä eläinavusteista terapiaa harjoittavalle toimintaterapeutille. Sen vuoksi suosittelemme eläimen totuttamista erilaisiin tilanteisiin ja vaihteleviin olosuhteisiin ennen terapiaeläimen työpariksi ottamista. On myös huomioitava, että jokainen yksilö ei terapiatyöhön sovi ja hyväksyttävä se. Mielestämme myös aasin lajityypillisen käyttäytymisen sekä fysiologisten tarpeiden tunteminen on ehdottoman tärkeää, jotta toimintaterapeutti voi eettisesti hyödyntää aasia interventioissa.

Eläinallergian esiintyvyys suomalaisilla on noin 15 prosenttia. Eläimelle herkistymistä eikä oireiden kehittymistä pystytään ennustamaan allergeistestein. (Allergia- ja astmaliiitto.) Tämän vuoksi toimintaterapeutin on tärkeää selvittää asiakkaidensa allergiat ennen aasiavusteista toimintaterapiaa ja seurata mahdollisia oireita. Jos oireita ilmaantuu, on toimintaterapeutin otettava ne huomioon interventioita suunniteltaessa. Toimintaterapeutin tulisi huomioida myös siitepölyallergia, joka saattaa vaivata talliympäristössä.

3 Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on laajentaa käsitystä eläinavusteista työskentelyssä käytettävistä eläinlajeista. Tavoitteena on saada tietoa seikoista, joita tulisi ottaa huomioon aasiavusteista toimintaterapiaa suunniteltaessa. Opinnäytetyön avulla pyritään tuottamaan suomenkielistä materiaalia aaseista ja niiden mahdollisuuksista toimintaterapian interventioissa, koska sitä ei tällä hetkellä ole saatavilla.

Tutkimuskysymykset

- Millainen eläin aasi on?
- Mitä aasin kanssa voi tehdä?
- Mitä aasin kanssa toimiminen vaatii?

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Tutkimusmenetelmä

Kartoittavan tutkimuksen tarkoituksena on etsiä uusia näkökulmia ja löytää uusia ilmiöitä. Sen avulla on mahdollista selvittää vähän tunnettuja ilmiöitä. Kartoittavat tutkimukset ovat tavallisimmin kvalitatiivisia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 138.) Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaileminen. Siihen liittyy ajatus moninaisesta todellisuudesta ja kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi ym. 2013, 161.) Laadullisessa tutkimuksessa ei tavoitella tilastollisia yleistyksiä, vaan siinä pyritään muun muassa ymmärtämään tiettyä toimintaa, kuvaamaan jotakin tapahtumaa tai ilmiötä tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle (Tuomi & Sarajärvi 2012, 85). Aasiavusteinen toimintaterapia on ilmiönä varsin tuntematon ja sen vuoksi aasin kanssa toimimista pyritään tässä opinnäytetyössä kuvailemaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Opinnäytetyön tutkimusote on luoneeltaan kartoittava, sillä aasien kanssa toimimisesta ja aasien käyttäytymisestä on niin vähän tietoa tarjolla.

Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat havainnointi, haastattelu, kysely sekä erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi 2012, 71). Laadullisessa tutkimuksessa suositaan metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat pääsevät hyvin esille. Ihmisen suosiminen tiedonkeruun instrumenttina on myös yksi kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisistä piirteistä. Kohdejoukko puolestaan valitaan tarkoituksenmukaisesti eikä satunnaisotosta käyttäen. Laadullisessa tutkimuksessa kaikkia tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2013, 164.) Tämän laadullisen tutkimuksen tutkimusmetodina käytettiin internetpohjaista webropol-kyselyä. Vastaajat valittiin tarkoituksenmukaisesti ja heidät löydettiin hyödyntäen tutkimuksen tekijöiden kontakteja erilaisien eläinten kanssa toimiviin ihmisiin. Näiden henkilöiden kautta löydettiin henkilöitä, joilla on kokemusta aaseista. Vaatimuksena vastaajille oli kokemus aasien hoitamisesta, jotta kyselyn avulla olisi mahdollista selvittää aasien ominaispiirteitä ja käyttäytymistä, ympäristön vaatimuksia sekä aasille tehtäviä hoitotoimenpiteitä yleisesti. Vastaajilta ei vaadittu kokemusta aasiavusteisesta työskentelystä, jotta saataisiin mahdollisimman monta vastausta.

4.2 Kysely aineistonkeruumenetelmänä

Verkossa tehtävien kyselyjen suosio on kasvanut vuosien mittaan. Yksi verkkokyselyjen eduista on niiden nopeus, niin kyselyn toimittamisessa kuin vastausten lähettämisessäkin. Toinen verkossa tehtävän kyselyn eduista taas on taloudellisuus, koska siitä ei aiheudu juurikaan kuluja tutkijalle tai vastaajalle. (Valli & Perkkilä 2015, 109.) Tämän opinnäytetyön aineistonkeruussa käytetty kysely toteutettiin juuri näistä syistä verkossa webropol- kyselytutkimustyökalua hyödyntäen. Kysely lähetettiin kymmenelle henkilölle. He saivat sähköposteihinsa linkin, jonka kautta he pääsivät vastaamaan kyselyyn. Kysymyksiä oli 17 joista ainoastaan yhteen, eli viimeinen kysymykseen ei ollut pakko vastata. Suurin osa kysymyksistä määriteltiin pakollisiksi, jotta saataisiin vastaukset kaikilta vastaajilta jokaiseen kysymykseen.

Kyselyn kysymyksiä voidaan muotoilla monella tavalla, mutta yleisimpiä ovat avoimet kysymykset, monivalintakysymykset ja asteikkoihin perustuvat kysymykset. Avoimissa kysymyksissä esitetään kysymys ja jätetään tyhjää tilaa vastausta varten, kun taas monivalintakysymyksissä esitetään valmiit vastausvaihtoehdot ja asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä esitetään väittämiä, joista vastaaja valitsee sen minkä kanssa on eniten samaa mieltä. (Hirsjärvi ym. 2013, 198-200.) Tämän opinnäytetyön kyselyssä käytettiin pääasiassa avoimia kysymyksiä, jotta vastaaja sai mahdollisimman laajasti ja tarkasti kertoa oman näkemyksensä kysyttävästä asiasta. Monivalintakysymystä käytettiin ainoastaan selvittämään, kuinka monen vuoden ajalta vastaajilla oli kokemusta aasien kanssa toimimisesta.

Polatajkon mukaan tutkimusprosessin ensimmäinen askel on kysymyksen muodostaminen. Koska ymmärryksemme toiminnasta on niin alkeellista, on tarkoituksenmukaista kysyä kaikki tutkimuksen peruskysymykset. Kuvailevia peruskysymyksiä ovat kuka, mitä, milloin ja missä. Selittäviin kysymyksiin puolestaan kuuluvat miten ja miksi. Täsmällinen kysymys riippuu tarkasteltavasta toiminnasta ja kysymyksen esittäjän mielenkiinnosta. (Polatajko 2010, 63.) Tässä opinnäytetyössä tarkasteltavia toimintoja ovat aasin kanssa tehtävät toiminnot. Jotta saatiin mahdollisimman laaja käsitys siitä, mitä aasin kanssa toimiminen on ja mitkä asiat siihen vaikuttavat, täytyi kyselyssä kysyä kaikki peruskysymykset. Tarvittiin siis tietoa siitä, kuka aasin kanssa toimii, mitä aasin kanssa tehdään, milloin nämä toiminnot tapahtuvat ja missä ympäristössä ne tapahtuvat. Tarvittiin tarkempaa tietoa myös siitä, miten turvallisuus huomioidaan ja miksi tiettyjä toimintoja tehdään.

Kysymällä toimintaympäristöstä ja toimijasta pyritään kuvailemaan toimintaan liittyviä tekijöitä. Kaikki henkilön ympärillä on osa henkilön toiminnan muotoa, mutta henkilön kyvyt ja teot eivät kuulu osaksi sitä (Nelson & Jepson-Thomas 2003, 90-91). Kysymykset aasin kanssa tehtävistä toiminnoista pyrkivät selvittämään kyselyyn vastaajien toiminnallisia suorituksia. Toiminnallinen suoritus on ihmisen aktiivista toimintaa toiminnan muodon kontekstissa (Nelson & Jepson-Thomas 2003, 111). Kysymällä miksi, pyritään saamaan tietoa aasin kanssa tehtävien toimintojen merkityksistä ja tarkoituksesta. Merkitys on yksilön aktiivinen prosessi. Yksilö antaa merkityk-

siä toiminnan muodolle. Sama toiminnan muoto johtaa erilaisiin merkityksiin erilaisilla ihmisillä. (Nelson & Jepson-Thomas 2003, 101.) Tarkoitus on toiminnan muodon suorittamisen päämäärä eli tavoite (Nelson & Jepson-Thomas 2003, 106).

4.3 Tutkimuksen kulku

Tutkimuksen aiheen valinta ajoittui vuoden 2015 loppuun, jonka jälkeen alkoi suunnittelu tutkimuksen toteuttamisesta. Vuoden 2016 alusta käynnistyi tiedonkeruu tutustuen erilaisiin tutkimuksiin, taustateorioihin ja tutkimusmenetelmiin. Tämän jälkeen alkoi tutkimuksen teoriaosuuden kirjoittaminen. Kevään 2016 aikana otettiin yhteyttä kyselyn mahdollisiin vastaajiin ja tiedusteltiin halukkuutta osallistua kyselytutkimukseen. Kevään aikana myös laadittiin tutkimuksen aineistonkeruuseen kyselylomake ja lähetettiin se testattavaksi. Kyselylomake lähetettiin kolmelle testivastajalle, joista kaksi lopulta vastasi. Testivastajien kommenttien perusteella kyselylomake muokattiin lopulliseen muotoonsa ja lähetettiin varsinaisille vastaajille heinäkuussa. Syksyn 2016 aikana toteutettiin aineiston analyysi ja tutkimusraportin viimeistely.

4.4 Aineiston analysointi

Analyysin tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta luomalla aineistoon selkeyttä. Luomalla hajanaisesta aineistosta mielekästä ja selkeää, pyritään informaatioarvon kasvattamiseen. Analyysin tarkoitus on tiivistää aineisto kadottamatta sen sisältämää informaatiota. (Eskola & Suoranta 2001, 137.)

Laadullisen aineiston analyysin ensimmäisenä vaiheena on päättää, mikä aineistossa on kiinnostavaa juuri tätä tutkimusta ajatellen. Aineisto käydään läpi ja sieltä erotetaan juuri nämä asiat ja jätetään kaikki muu pois. Tämän jälkeen aineisto tyypitellään, teemoitetaan tai luokitellaan ja siitä kirjoitetaan yhteenveto. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 92.) Koska kyselylomakkeemme oli tarkasti suunniteltu tutkimuksemme tavoitteiden mukaisesti, ei aineistosta tarvinnut karsia paljoakaan pois. Pois jäivät ainoastaan vastaukset, joissa vastaaja ei vastannut kysymäämme kysymykseen.

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä on teoreettisia kytkentöjä, mutta ne eivät pohjaudu suoraan teoriaan vaan teoria voi auttaa analyysin etenemisessä. Aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa analysointia. Aikaisemman tiedon avulla ei pyritä testaamaan teoriaa, vaan ennemminkin aukoa uudenlaisia ajatuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 96-97.) Tässä opinnäytetyössä aineisto on analysoitu teoriaohjaavasti. Analyysin yläluokat muodostuivat tutkimuskysymysten pohjalta. Yläluokat ovat aasi osana toimintaa, aasin kanssa toimiminen sekä vaatimukset aasin kanssa toimimiseen. Analyysin alaluokat nousivat esiin aineistosta ja ne on esitelty taulukossa 1.

Taulukko 1. Ylä- ja alaluokkiin jaottelu teoriaohjaavan analyysin mukaisesti

Yläluokat	Alaluokat
Aasi osana toimintaa	Ominaisuudet Käyttäytyminen
Aasin kanssa toimiminen	Hoitotoimenpiteet Käyttötarkoitukset ja roolit
Vaatimukset aasin kanssa toimimiseen	Aasin hoitaja Ympäristö

5 Tutkimustulokset

5.1 Kyselyn vastaajat

Kysely lähetettiin kymmenelle henkilölle, joilla kaikilla tiedettiin olevan kokemusta aasien kanssa toimimisesta. Näistä kymmenestä henkilöstä kyselyyn vastasi lopulta seitsemän. Vastaajista jouduttiin kuitenkin hylkäämään yksi, koska hän vastasi kyselyyn muulin perusteella. Muuli on aasin ja hevosen risteytys ja koska kyselyn vastaajilta tarvittiin tietoa aasin käyttäytymisestä, jätettiin muuli toisen eläinlajin vaikutuksen vuoksi pois analyysistä. Lopulta analysoitavaksi jäi kuuden henkilön vastaukset. Kyselyyn vastanneet henkilöt asuivat eri puolilla Suomea ja heillä oli erilaisia taustakoulutuksia. Yksi vastaajista oli matkailualan ammattilainen ja hänellä oli useita lisäkoulutuksia liittyen eläinten kanssa toimimiseen: hän oli käynyt alpakanhoitokurssin,

hevos- ja ratsastuspuolen lyhytkursseja, ongelmakoirakouluttajan opinnot sekä koirayrittäjälinjau. Yhdellä oli teknillisen ja kaupallisen alan korkeakoulutusta ja hänellä ei ollut lisäkoulutusta eläinten kanssa toimimiseen. Yksi vastaajista oli sekä agrologi että hevosenhoitaja-kengittäjä ja hän oli osallistunut aasiyhdistyksen naksutinkoulutukseen. Yksi vastaajista oli kouluttautunut merkonomiksi ja hän ei maininnut käyneensä lisäkoulutuksia. Yksi vastaajista oli kouluttautunut ylioppilaaksi ja käynyt eläinkuljetuskurssin. Yksi vastaajista puolestaan oli eläkeläinen, mutta edelleen maanviljelijäyrittäjä ja hänellä ei ollut lisäkoulutuksia eläinpuolelta. Myös vastaajien kokemus aasien kanssa toimimisesta vaihteli. Puolella vastaajista oli yli kymmenen vuoden kokemus. Yhdellä oli kokemusta 6-10 vuotta ja yhdellä 1-5 vuotta. Yksi vastaajista kertoi kokemusta aaseista olevan alle vuoden ajalta.

Taulukko 2. Kyselyn vastaajien taustatiedot

	Koulutus	Kokemus	Lisäkoulutukset
Vastaaja 1	Matkailualan ammattilainen	alle 1 vuosi	Alpakanhoitokurssi, erilaisia hevos- ja ratsastuspuolen lyhytkursseja, ongelmakoirakouluttajan opinnot, koirayrittäjälinja
Vastaaja 2	DI(Ingénieur Institut Universitaire de Technologie, AMK-Aerospace Business Management	6-10 vuotta	Ei ole
Vastaaja 3	Agrologi AMK, hevosenhoitaja-kengittäjä	yli 10 vuotta	Aasiyhdistyksen naksutinkoulutus
Vastaaja 4	Merkonomi	1-5 vuotta	Ei ole
Vastaaja 5	Ylioppilas	yli 10 vuotta	Eläinkuljetuskurssi
Vastaaja 6	Eläkeläinen, maanviljelijäyrittäjä	yli 10 vuotta	Ei ole

5.2 Aasi osana toimintaa

Kyselyn avulla saatiin tietoa yhteensä neljästätoista aasista, jotka on esitelty taulukossa 3. Aasien ikähaarukka oli 1,5-vuotiaasta 26-vuotiaaseen. Kyselyn aaseista oreja oli viisi, tammoja kuusi ja ruunia kolme.

Taulukko 3. Vastaajien kuvaukset aaseistaan

	Ikä	Sukupuoli	Luonne	Ääntely	Käyttö	Lisätietoja
aasi 1	3v	ori	kiltti, mutta kuumenee muiden kanssa	hiljainen	eläinavusteinen toiminta: taluttaminen, agility	välimeren miniaasi
aasi 2	5v	tamma	hyvähermoinen, rauhallinen, kiltti	äänekäs	eläinavusteinen toiminta: taluttaminen, agility, tulevaisuudessa varsojen teko	välimeren miniaasi
aasi 3	1,5v	ori	kiltti, helppo, kaikkeen myöntyvä	hiljainen	eläinavusteinen toiminta: taluttaminen, agility	välimeren miniaasi
aasi 4	10v	ruuna	itsepäinen, kiinnostunut, utelias, leikkisä	hirnuu äänekäästi tutun läheistyessä	mielenterveyskuntoutujien työkohte	
aasi 5	9v	ruuna	itsepäinen, kiinnostunut, utelias, leikkisä	hirnuu äänekäästi tutun läheistyessä	mielenterveyskuntoutujien työkohte	
aasi 6	21v	tamma	itsepäinen	ei mainittu	omana ratsuna, siitoskäytössä, talutusratsu, maskotti, näytelmässä, terapia-ratsu	
aasi 7	26v	ori	vaikea käsitellä, ori-mainen	huuteli tammoille	kärkyjen veto, varsojen isä	
aasi 8	9v	tamma	alkuun säikky, mutta nykyään luottavainen ja lempeä	ei mainittu	näytelmässä, erilaiset vierailut, talutusratsu, kärkyjen veto	mahdollisesti huonoja kokemuksia ihmisistä
aasi 9	4v	tamma	temperamenttinen	ei mainittu	aloittanut näytelmässä oloa, erilaisten vierailujen tekoa, talutusratsastusta, kärkyjen vetoa	ei erityisen sopiva keikkatöihin
aasi 10	14v	ori	kiltti, hellyydenkiipeä, joskus itsepäinen	äänekäs	lemmikki, joka söi pihalta nokkoset	
aasi 11	24v	tamma	kiltti, nöyrä, mutta ei tee jos ei halua	ääntelee kun on yksin tai ruokien myöhästyessä	ollut talutusratsuna, mutta nyt eläkkeellä, lapset taluttelevat	

aasi 12	20v	tamma	ujo	äänekäs kii- massa	teetettiin kaksi varsaa, maskotti	viihtyi hyvin shetlan- ninpo- nin kanssa
aasi 13	2v	ori	aktiivinen, mutta ei aggressiivinen	ei mainittu	koulutettiin tavoille, mutta ei muuta käyttöä ennen myyntiä, maskotti	
aasi 14	10v	ruuna	Itsepäinen, lähestyi ihmistä varoen	ei mainittu	ratsastus, ajo, maskotti	

Ominaisuudet

Kuten taulukossa 3 kerrotaan, neljästätoista aasista viittä kuvailtiin kiltiksi ja neljää puolestaan itsepäiseksi. Yksi vastaajista kuvaili aasiaan näin: ”Kiltti, nöyrä työntekijä, mutta jos jotain ei halua tehdä, ei tee sitä.” Lisäksi vastaajat kuvailivat aasiaan rauhalliseksi, hyvähermoiseksi, nöyräksi, uteliaaksi, temperamenttiseksi, helpoksi, kaikkien myöntäväksi, ujoksi ja aktiiviseksi. Kahden aaseista kerrottiin olevan hiljaisia ja kahden taas kerrottiin olevan äänekkäitä. Useat vastaajista kertoivat aasin ääntelevän jossain tietyssä tilanteessa. Näitä tilanteita olivat muun muassa lähestyvä ruoka-aika, kiima, tutun ihmisen lähestyminen ja omistajien autojen äänet. Viiden aasin ääntelystä ei kerrottu mitään. Vastaaja 3 kertoi aasin ääntelystä seuraavasti: ”Tammat huutelee melko vähän ja niillä on matalampi ääni kuin oreilla. Ruunatkaan eivät huuda niin paljon kuin oriit.”

Käyttäytyminen

Kaksi vastaajista mainitsivat aasin pakenevan kohdatessaan yllättävän tilanteen. Puolet kertoi aasin ainakin säpsähtävän. Kaksi vastaajista mainitsivat aasin vain ihmettelevän yllättävän tilanteen kohdatessaan. Lisäksi kaksi vastaajaa kertoivat aasin pysähtyvän yllättävässä tilanteessa. Vastaaja 3 kertoi:

Pääsääntöisesti aasimme reagoivat säikähtäessään yllättävistä äänistä liikeistä säpsähtämällä tai yhden askeleen loikalla pois päin säikähdyksen kohteesta. Pysähtyy sitten niille sijoilleen ja tarkistaa tilanteen. Liikumaton outo esine, vesilätäkkä, jäätikkö tai muu outo asia saa yleensä

aasin jämähtämään paikalleen. Houkuttelmella ja puhumalla tilanne yleensä laukeaa ja aasi jatkaa matkaa.

Stressaavissa tilanteissa aasin puolestaan mainittiin muun muassa kävelevän rauhatomasti, yrittävän poistua paikalta, vetäytyvän syrjään, tunkevan syliin, liikkuvan levottomasti, ääntelevän, turvaavan omistajaansa, saavan löysän mahan ja hikoilevan. Yksi vastaajista puolestaan kertoi, että hänen aasinsa ei reagoinut stressaavissa tilanteissa. Esimerkiksi aasille vieraan ihmisen eli uuden kuntoutujan tai eläinlääkärin sekä kuljettamisen kerrottiin aiheuttavan stressiä. Vastaaja 6 kertoi: ”Aasini ovat yleensä stressaavissa tilanteissa turvanneet minuun. Ovat kuitenkin saattaneet stressata sisäisesti, mikä on voinut pidemmän päälle näkyä esim. syömättömyytenä. Sisäinen stressaaminen voi pahimmillaan johtaa aasin kuolemaan.”

Suurin osa vastaajista oli huomannut aasin sukupuolen vaikuttavan sen käyttäytymiseen. Tammojen mainittiin olevan mahdollisesti luotettavimpia, nöyriä sekä turvallisimpia vieraiden ihmisten parissa tapahtuvassa toiminnassa. Niiden kerrottiin kuitenkin olevan ujompia, kuin orien ja ruunien. Ruunien kerrottiin olevan reippaampia kuin tammat, mutta ei niin nöyriä. Orimaisuuden kerrottiin näkyvän muun muassa pienenä ilakointina talutuksessa sekä aktiivisena huomion hakemisena. Vastaaja 3 kertoi:

Oriit eivät mielestäni sovellu oikeastaan muuhun kuin astutuskäyttöön ja kokeiden aasinkäsittelijöiden harrastamiseen joko ratsastukseen tai kärryajoon. Ori voi saada yllättäen jonkin päähänpiston ja singota minne lystää. Varsinkin jos lähellä on tammoja. Ori ei myöskään varo ihmistä tai saattaa jopa hyökätä päälle, jos sen tarkoitus on päästä tammojen tai muiden eläinten luokse.

5.3 Aasin kanssa toimiminen

Hoitotoimenpiteet

Kaikki vastaajat kertoivat ruokkivansa aasinsa esimerkiksi heinällä pääasiassa päivittäin, 2-4 kertaa päivässä. Poikkeuksena oli joidenkin aasien kohdalla kesäaika, jolloin aasit söivät vapaasti ruohoa laitumella. Myös veden antaminen mainittiin. Kaikki vastaajat mainitsivat aasin hoitotoimenpiteeksi harjaamisen ja suurin osa vastaajista

mainitsi harjaavansa aasinsa päivittäin. Myös kavioiden putsamisen harjaamisen yhteydessä mainitsi puolet vastaajista. Kavioiden vuoleamisen useamman kerran vuodessa mainitsivat myös lähes kaikki vastaajat. Yksi vastaajista myös mainitsi aasin pesemisen pari kertaa vuodessa.

Käyttötarkoitukset ja roolit

Taulukossa 3 kerrotaan, miten aseja mainittiin käytettävän eläinavusteisessa toiminnassa, mielenterveyskuntoutujien työkohteena, ratsuna, kärryjen vedossa, maskotina, näytelmässä, siitoskäytössä ja lemmikkinä. Kysyttäessä vielä ideoita siitä, mitä vastaajat voisivat kuvitella tekevänsä aasinsa kanssa tuli esille ajaminen, näytelmään osallistuminen, poniravit ja kantojuhtana toimiminen. Aasilla kerrottiin olevan myös useita rooleja niiden kanssa toimineiden ihmisten arjessa. Aasin kerrottiin olevan muun muassa ystävä, lemmikki ja perheenjäsen. Sen mainittiin olevan myös salainen herätyskello ja tehokas kuntosali. Vastaaja 6 kertoi: ”Aasi on ollut minulle rahantienaa naamiskonsti, mutta ennen kaikkea perheenjäsen. Kaikilla eläimilläni on minulle suuri merkitys.”

5.4 Vaatimukset aasin kanssa toimimiselle

Aasin hoitaja

Vastaajien mukaan aasin kanssa toimiminen vaatii monia asioita. Näitä ovat kärsivällisyys, ymmärrys, vastuuntunto, pitkä pinna, eläintuntemus, luottamus, sitoutuminen ja raha. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että aasin kanssa toimimisessa ei tarvitse huomioida mitään erityistä, vaan siitä selviytyy terveellä järjellä. Myös tärkeimpänä turvallisuuden vaikuttavana seikkana nousi esiin aasin tunteminen. Vastaaja 3 kertoi:

Turvallisuuteen pystyn vaikuttamaan sillä, että tunnen eri aasien tavat ja reagoimisen eri tilanteissa. Ennakoin tilanteet ja mietin miten pystyn toimimaan turvallisesti. Ihmisjoukossa informoin ja opastan ihmisiä ja tarkkailen valppaasti koko ajan tilannetta ja seuraan aasin eleitä. Aasi saattaa hyvin pienillä eleillä kertoa hermostumisesta tai pelosta.

Ympäristö

Kaikki vastaajat mainitsivat aasinsa asuvan tallissa ja aasin pääsevän ulkoilemaan tarhaan tai jonkinikäiseen aitaukseen. Kaikilla vastaajien aaseista oli myös jokin toinen eläin seuranaan, joko toinen aasi tai jokin muu eläin. Kenenkään vastaajan aasi ei elänyt yksin. Esimerkiksi vastaaja 4 kertoi: ”Talli, pienempi aitaus metsässä, isompi pelolla. Seurana oman perheen koirat, joista se tykkäsi paljon ja naapurin hevoset.” Osa vastaajista mainitsi hyvien varusteiden merkityksen ja tilojen kunnossapidon vaikuttavan turvallisuuteen. Varusteista mainittiin muun muassa kengät ja riimut ja tiloista taas esimerkiksi aitauksen jatkuva korjaus.

Myös vuodenaikojen vaihtelun oli huomattu vaikuttavan arkeen aasin kanssa. Useampi vastaaja oli huomannut, että aasi ei pidä vesisateesta. Kosteuden mainittiin myös olevan haitaksi aasin kavioille. Sateisella säällä aasi saattoi kieltäytyä ulos menemisestä tai sille piti laittaa loimi ennen ulos vientiä. Talven todettiin myös vaikuttavan arkeen aasin kanssa ja silloinkin monet vastaajista laittoivat aasille loimen ennen ulos vientiä. Yksi vastaajista mainitsi myös, etteivät aasit pidä pimeässä liikkumisesta. Vastaaja 5 vastasi: ”Talvella tarvitsee loimen pakkasilla eikä pidä sateesta.”

6 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Kielhofnerin (2009, 149) mukaan toiminnassa näkyy niin yksilön kuin ympäristönkin vaikutus. Tämä tuli esille myös tutkimustuloksista. Toiminta aasin kanssa vaatii sekä yksilön ominaisuuksien että ympäristön huomioimista. Myös aasin ominaisuuksilla on suuri vaikutus sen kanssa toimimiseen. On useita seikkoja, joita toimintaterapeutin tulee ottaa huomioon suunnitellessaan aasiavusteista terapiaa.

Kyselyn vastauksista tuli ilmi, että aasin kanssa toimiminen ei vaadi mitään erityistä koulutusta. Tutkimustulosten mukaan ihmiseltä kuitenkin vaaditaan paljon tietoa ja taitoa aasin kanssa toimimisesta, kuten myös eläinsuojelulaissa sanotaan. Ihmisen

täytyy tuntea aasin käyttäytyminen eri tilanteissa pystyäkseen suunnittelemaan toimintaa siten, että se on turvallista niin ihmiselle kuin aasille. Lisäksi aasin kanssa toimiminen vaatii kärsivällisyyttä, ymmärrystä ja luottamusta. Ihmisen on siis pystyttävä muokkaamaan omaa toimintaansa aasin tarpeiden mukaan antamalla sille tarpeeksi aikaa ja ymmärtämällä sitä. Puhuttaessa aasin omistamisesta, kyselyn vastaajat toivat ilmi rahan ja ajan tarpeen. Aasi on pitkäikäinen, joten sen omistamiseen on sitouduttava niin ajallisesti kuin rahallisestikin. Aasin hyödyntäminen toimintaterapiassa ei kuitenkaan vaadi sen omistamista, vaan yhteistyö eri tahojen välillä on mahdollista. Toimintaterapeutti voi käyttää jonkun muun omistuksessa olevaa aasia toimintaterapiassa, jos aasi on terapiatyöhön soveltuva ja samalla hyödyntää aasin omistajan tietoja ja kokemusta aasista. Eläimen omistaja voi olla läsnä myös terapiatilanteessa toimien eläimen ohjaajana.

Kyselyn vastausten perusteella aasit tarvitsevat erillisen ulko- ja sisätilan. Seurakseen ne tarvitsevat jonkin toisen eläimen, joka voi olla joko toinen aasi tai jokin muu eläin, kuten myös Jansen (2010, 45) toteaa. Ympäristöllä on suuri vaikutus toimintaan ja sen vuoksi se tulee ottaa huomioon myös toimintaterapiassa. Aasiavusteinen toimintaterapia toteutuu aasin elinympäristössä. Toimintaterapeutin tulee työssään huomioida, miten kyseinen ympäristö mahdollistaa tai estää asiakkaan toimintaa. Esimerkiksi aasin elinympäristössä oleva toinen eläin, kuten hevonen, voi vaikuttaa toiseen asiakkaaseen rauhoittavasti kun taas toinen asiakas voi pelätä sitä. Fyysisen ja sosiaalisen ympäristön lisäksi sääolosuhteilla on vaikutusta aasin kanssa toimimiseen ja myös ne tulee ottaa huomioon toimintaterapiaa suunniteltaessa. Esimerkiksi sadepäivinä ulkotilojen hyödyntäminen voi olla mahdotonta niin asiakkaan mukavuuden kuin aasin terveydenkin vuoksi.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta aasien luonteessa ja käyttäytymisessä olevan paljon eroja yksilöstä riippuen. Jansen (2010, 29-38) toteaa aasin vaaratilanteessa jähmettyvän eikä lähtevän pakoon, mutta osa tämän tutkimuksen tuloksista oli ristiriidassa tämän väitteen kanssa. Osa vastaajista kertoi aasin jähmettyvän paikolleen ja osa aasin pakenevan. Ristiriitoja ilmeni myös aasien kanssa toimineiden henkilöiden kuvaillessa aasin luonnetta. Esimerkiksi yhtä aaseista kuvailtiin ujoksi kun

taas toisen kerrottiin olevan utelias ja kiinnostunut. Vastausten perusteella myös aasien ääntelyssä oli eroja. Osaa aaseista kuvailtiin hiljaisiksi ja osaa äänekkäiksi. Ääntely saattoi myös liittyä johonkin tiettyyn tilanteeseen, kuten ruoka-aikaan. Tutkimustulokset antavat viitteitä myös siitä, että aasin sukupuolella olisi vaikutusta sen luonteeseen ja käyttäytymiseen. Vastausten perusteella aasitammat ja ruunat saattaisivat soveltua terapiaeläimiksi paremmin kuin orit. Tämän opinnäytetyön perusteella ei kuitenkaan voida luoda yksiselitteistä kuvausta aasin luonteesta, käyttäytymisestä eikä sukupuolen vaikutuksesta niihin.

Tutkimustuloksista esille nousseet aasille tehtävät hoitotoimenpiteet, jotka mielestämme voisivat soveltua toimintaterapiaan, ovat ruokinta, veden antaminen, harjaaminen, kavioiden putsaaminen ja aasin peseminen. Muita mahdollisia toimintoja toimintaterapian interventioissa hyödynnettäväksi ovat ratsastus, taluttaminen, kärryjien veto ja agility. Toimintaterapiassa asiakkaan kanssa pyritään ylläpitämään ja harjoittelemaan erilaisia taitoja. Inhimillisen toiminnan mallissa taidot jaetaan kolmeen eri kategoriaan: motoriset, prosessuaaliset sekä viestintä- ja vuorovaikutustaidot (Kielhofner 2008, 103). Mielestämme aasin kanssa toimiessa voidaan ylläpitää ja harjoitella näitä taitoja, riippuen asiakkaan terapian tavoitteista. Esimerkiksi agilityn avulla voidaan harjoitella kaikkia näistä taidoista. Muun muassa esteiden ylittäminen ja aasin taluttaminen vaatii motorisia taitoja, agilityradan suunnittelu ja toteutus prosessuaalisia taitoja sekä aasin kanssa kommunikointi rataa suorittaessa viestintä- ja vuorovaikutustaitoja.

7 Pohdinta

7.1 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessi vei lopulta paljon enemmän aikaa kuin alun perin oli suunniteltu ja moni vaihe osoittautui odotettua haastavammaksi. Aiheesta ei löytynyt paljon aiempaa tutkimustietoa, joten jo tiedonkeruu toi esiin haasteita ja varsinaisen tutkimuksen aloittaminen viivästyi. Tutkimuksen toteutus puolestaan vaati monen

uuden käsitteen ja tutkimuksen toteuttamiseen liittyvän asian sisäistämistä. Kyselylomakkeen luominen ja sen hiominen, aineiston analysointi ja raportointi sekä johtopäätösten tekeminen vaativat yllättävän paljon aikaa. Koko prosessin ajan saimme kuitenkin uutta tietoa ja näkökulmia eläinavusteisesta toimintaterapiasta, mikä on hyödyllistä tulevaisuuttamme toimintaterapeutteina ajatellen.

7.2 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi kyselyn käyttäminen aineistonkeruumenetelmänä, sillä kaikille kyselyn vastaajille esitettiin kysymykset täysin samoin sanoin. Tällöin myöskään tutkijoiden ilmeillä ja äänenpainolla ei ollut vaikutusta kyselyn vastauksiin. Tutkimuksen luotettavuutta pohdittaessa on tärkeää tarkastella sen validiutta. Validius eli pätevyys kertoo tutkimusmenetelmän kyvystä mitata juuri sitä, mitä sen on tarkoituskin (Hirsjärvi ym. 2013, 231). Kyselomakkeen valmistelussa hyödynnetään esitutkimusta, jotta esimerkiksi kysymysten muotoilua voidaan korjata ennen varsinaisen tutkimuksen lähettämistä vastaajille (Hirsjärvi ym. 2013, 204). Tässä opinnäytetyössä validiutta lisäsi kyselyn lähettäminen testivastaajille. Heiltä saadun palautteen ja testivastausten perusteella kysymyksiä muotoiltiin uudelleen tavoitteena saada niistä ymmärrettävämpiä. Mielestämme onnistuimme kysymysten muotoilussa, sillä vastaajat vastasivat siihen, mitä halusimme tietää. Ainoastaan kysyttäessä aasin merkityksestä ja tunteista, joita aasi on vastaajissa herättänyt, vastaajat käsitelivät pääasiassa aasin merkitystä. Jälkikäteen pohdittuna tämän olisi mahdollisesti voinut välttää kysymällä näistä asioista erillisissä kysymyksissä. Mielestämme tutkimuksemme luotettavuuteen vaikutti myös vastaajien määrä. Koska analysoitavaksi jäi vain kuusi vastausta, emme saaneet kovin monen henkilön mielipidettä aiheesta. Toisaalta kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole tilastollisten säännönmukaisuuksien etsiminen vaan sen avulla pyritään ymmärtämään tutkimuskohdetta tutkimaan yksittäistä tapausta tarkasti (Hirsjärvi ym. 2013, 181-182). Meidän mielestämme vastaajien lukumäärä oli sopiva, sillä pystyimme analysoimaan vastaukset perusteellisesti ja käsittelemään jokaista tapausta ainutlaatuisena. Toisaalta, jos vastausten vähäinen määrä olisi tiedetty aiemmin, olisi aineistonkeruumenetelmänä

voitu käyttää haastattelua. Haastatteleamalla vastaajia olisi aasien kanssa toimimisesta voitu saada tarkempaa tietoa.

Kuulan mukaan ihmisten itsemääräämisoikeutta tulisi kunnioittaa siten, että he saavat päättää, haluavatko osallistua tutkimukseen. Heidän tulisi saada tarpeeksi perustietoa tutkimuksesta sekä sen toteuttajista. Heille tulisi myös kertoa siitä, mihin kerättyjä tietoja aiotaan käyttää. Vastaamiseen tarvittava aika olisi myös hyvä kertoa mahdollisille vastaajille. (Kuula 2006, 61-62.) Tämän tutkimuksen kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista. Vastaajille kerrottiin etukäteen, mitä tutkimuksen avulla pyritäisiin selvittämään ja mihin heidän vastauksiaan tultaisiin käyttämään. Vastaajille kerrottiin myös, ketkä tutkimuksen toteuttaisivat. Vastaajille kerrottiin vastausaika samalla, kun he saivat linkin webropol-kyselyyn. Vastaajille annettiin myös mahdollisuus olla yhteydessä tutkijoihin sähköpostitse. Vastuu tutkittavien yksityisyyden suojasta on tutkijalla. Tutkijan tehtäviin kuuluu arvioida, mitkä arkaluonteiset asiat tulee raportoida erityisen varovasti tunnistamisriskin takia. (Kuula 2006, 204). Kyselyn vastaajien yksityisyys varmistettiin siten, että vastaajien nimet pysyivät anonyymeina koko tutkimusprosessin ajan. Kuulan (2004, 209) mukaan tutkimustarkoituksiin kerättyä aineista ei voida käyttää muihin kuin tutkimustarkoituksiin. Tätä tutkimusta varten kerättyä materiaalia hyödynnettiin ainoastaan tähän tutkimukseen ja materiaali hävitettiin tutkimuksen valmistuttua.

7.3 Tutkimustulokset ja jatkotutkimukset

Tämän opinnäytetyön avulla kartoitettiin seikkoja, joita tulisi ottaa huomioon aasiavusteisessa toimintaterapiassa. Koemme, että pääsimme tavoitteeseemme, sillä saimme kartoitettua mielestämme tärkeitä asioita aasien kanssa toimimisesta. Saimme selvillä, mitä aasien kanssa toimiminen vaatii niin ympäristöltä kuin hoitajiltakin. Tutkimuksen avulla saimme myös tietoa aasien luonteesta ja käyttäytymisestä. Tutkimuksestamme nousi esille myös mahdollisia hoitotoimenpiteitä ja muita toimintoja, joita aasiavusteisessa toimintaterapiassa voitaisiin hyödyntää. Aiempien tutkimusten perusteella (Borioni ym. 2012 & De Rose ym. 2011) aaseissa koetaan olevan potentiaalia terapiaeläimeksi. Tämän

opinnäytetyön perusteella yhdyimme aiempiin tutkimustuloksiin, sillä useat esille tulleet seikat tukevat aasin soveltumista terapiakäyttöön. Koemme aasille tehtävien hoitotoimenpiteiden, kuten harjaamisen ja ruokinnan, olevan helposti toteutettavissa terapiatyössä. Myös osa esille tulleista aasin luonteenpiirteistä, kuten kiltteys ja uteliaisuus, tukevat aasin soveltuvuutta terapiaeläimeksi. On kuitenkin huomioitava, että tutkimuksen perustella aasien luonteenpiirteet eroavat paljon toisistaan, eivätkä kaikki yksilöt luonteensa vuoksi sovellu terapiakäyttöön. Esimerkiksi ujo aasi ei välttämättä ole paras mahdollinen terapiaeläin. Myös aasin ääntely voi vaikuttaa sen terapiaeläimeksi soveltumiseen. Esimerkiksi hyvin äänekkään aasiin ottaminen mukaan ääniyliherkän asiakkaan toimintaterapiaan voi olla haastavaa.

Vaikka tässä opinnäytetyössä on käsitelty aasien hyödyntämistä juuri toimintaterapiassa, voivat mielestämme muutkin sosiaali-, terveys- ja kasvatustalon ammattilaiset hyötyä tästä opinnäytetyöstä. Opinnäytetyön avulla he voivat saada heidän työhönsä hyödyllistä tietoa aaseista ja niiden kanssa toimimisesta, mikäli he ovat kiinnostuneita aasin kanssa työskentelystä. Koemme, että aasit voisivat soveltua käytettäväksi esimerkiksi kuntouttavassa työtoiminnassa, jossa voi työskennellä useat eri sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset.

Aihetta lisätutkimuksiin on, jotta saataisiin lisää tietoa siitä, miten aasia voitaisiin hyödyntää eläinavusteisessa työskentelyssä. Mielenkiintoista olisi haastatella henkilöitä, jotka toteuttavat aasiavusteista toimintaa tai terapiaa, jotta saataisiin enemmän tietoa aasin käyttäytymisestä näissä tilanteissa. Mielestämme olisi myös tarpeellista kokeilla tutkimuksessa esiintulleita hoitotoimenpiteitä käytännössä erilaisten asiakkaiden kanssa. Käytännön kokemuksista voidaan saada arvokasta tietoa hoitotoimenpiteiden soveltuvuudesta erilaisten asiakkaiden toimintaterapiaan. Kiintoisaa olisi myös kartoittaa aasiavusteiseen toimintaterapiaan osallistuneiden asiakkaiden kokemuksia terapiasta, jotta saataisiin tietää asiakkaiden mielipiteitä toiminnasta. Terapeuttien ja asiakkaiden kokemusten perusteella aasiavusteista toimintaterapiaa olisi mahdollista kehittää.

Lähteet

- Borioni, N., Marinaro, P., Celestini, S., Del Sole, F., Magro, R., Zoppi, D., Mattei, F., Dall' Armi, V., Mazzarella, F., Cesario, A. & Bonassi, S. 2012. Effect of equestrian therapy and onotherapy in physical and psycho-social performances of adults with intellectual disability: a preliminary study of evaluation tools based on the ICF classification. *Disability & Rehabilitation*, 34, 4, 279-287. Viitattu 25.03.2016. <http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.jamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=110bc80c-dcf0-4011-9913-0a63940d74b0%40sessionmgr113&vid=79&hid=105>
- Chu, C., Liu, C., Sun, C. & Lin, J. 2009. The effect of animal-assisted activity on inpatients with schizophrenia. *Journal of Psychosocial Nursing & Mental Health Services*, 47, 12, 42-48. Viitattu. 30.03.2016. <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.jamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=8c7040b7-554a-4733-a354-816e66efa144%40sessionmgr4004&vid=8&hid=4107>
- Christiansen, C. & Townsend, E. 2010. An introduction to Occupation. Teoksessa *Introduction to occupation: The art and science of living*. 2.p. New Jersey: Pearson.
- De Rose, P., Cannas, E. & Reinger Cantiello, P. 2011. Donkey-assisted rehabilitation program for children: a pilot study. *Annali dell'Istituto Superiore di Sanità*, 47, 4, 391-396. Viitattu 17.03.2016. <http://www.iss.it/publ/anna/2011/4/474391.pdf>, Pubmed.
- Eskola, J. 2015. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5.p. Jyväskylä: Gummerus.
- Fine, A. & Beck, A. 2010. Understanding our kinship with animals: input for health care professionals interested in the human/animal bond. Teoksessa Fine, A. H. (ed.) *Handbook of animal assisted Therapy. Theoretical Foundations and Guidelines for Practice*. 3. p. San Diego: Academic Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.-17.p. Porvoo: Bookwell.
- Ikäheimo, K. 2013. Eläimen ja ihmisen suhde. Teoksessa *Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Helsinki: Solution Models House.
- Jansen, G. 2010. Aasit uskolliset kumppanimme. Köln: KOMET Verlag GmbH.
- Kasvatus-kuntoutuskoirakoksi. N.d. Artikkeliki Koirat Kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n www-sivustolta. Viitattu 18.10.2016. <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/jaseneksi/kasvatus-kuntoutuskoirakoksi/>
- Kielhofner, G. 2008. *Model of Human Occupation*. 4. p. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Kielhofner, G. 2009. Conceptual Foundations of Occupational Therapy Practice. 4. p. Philadelphia: F.A. Davis Company.

Klemettilä, H. 2013. Apurieläinten historiaa länsimaissa: koira, hevonen ja kissa. Teoksessa Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Kruger, K. & Serpell, J. 2010. Animal-assisted interventions in mental health: definitions and theoretical foundations. Teoksessa Fine, A. H. (ed.) Handbook of animal assisted Therapy. Theoretical Foundations and Guidelines for Practice. 3. p. San Diego: Academic Press.

Kuula, A. Tutkimusetiikka. 2006. Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus.

L 4.4.1996/247 Eläinsuojelulaki. Viitattu 18.02.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247>

Lemmikkieläinallergia. N.d. Allergia- ja Astmaliitto. Viitattu 18.02.2016.

<http://www.allergia.fi/site/assets/files/1339/lemmikkielainallergia.pdf>

Lubbe, C. & Scholtz, S. 2013. The application of animal-assisted therapy in the South African context: A case study. South African Journal of Psychology, 43, 1, 116-129. Viitattu 25.03.2016.

<http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.jamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=110bc80c-dcf0-4011-9913-0a63940d74b0%40sessionmgr113&vid=74&hid=105>

Nelson, D. & Jepson-Thomas, J. 2003. Occupational Form, Occupational Performance, and a Conceptual Framework for Therapeutic Occupation. Teoksessa Perspectives in Human Occupation: Participation in Life. USA: Lippincott Williams & Wilkins.

O'Haire, M., McKenzie, S., McCune, S. & Slaughter, V. 2014. Effects of classroom animal-assisted activities on social functioning in children with autism spectrum disorder. The Journal of Alternative and Complementary Medicine, 20, 3, 162-168. Viitattu 20.03.2016

<http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.jamk.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=56a548f0-a4bd-4c51-abd6-87a2a61bbfc9%40sessionmgr113&vid=9&hid=105>

Polatajko, H. 2010. The Study of Occupation. Teoksessa Christiansen, C. & Townsend, E. Introduction to occupation: The art and science of living. 2.p. New Jersey: Pearson.

Salmela, J. 2013. Terapeuttisia eläimiä. Teoksessa Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House

Serpell, J.A., Coppinger, R., Fine, A.H. & Peralta J.M. 2010. Welfare considerations in therapy and assistance animals. Teoksessa Fine, A. H. (ed.) Handbook of animal assisted Therapy. Theoretical Foundations and Guidelines for Practice. 3. p. San Diego: Academic Press.

Stadnyk, R., Townsend, E. & Wilcock, A. 2010. Occupational Justice. Teoksessa Christiansen, C. & Townsend, E. Introduction to occupation: The art and science of living. 2.p. New Jersey: Pearson.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9., uudistettu laitos. Vantaa: Tammi.

Törmälehto, E. 2013. Hevostoiminnan terapeuttinen voima lasten ja nuorten ryhmissä. Teoksessa Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Valli, R. & Perkkilä, P. 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Kysely aasin kanssa toimimisesta

Tervehdys!

Olemme kaksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimintaterapeuttiopiskelijaa ja teemme opinnäytetyötä aasien mahdollisuuksista toimintaterapiassa. Tämän kyselyn tarkoituksena on kerätä aineistoa aaseista ja niiden kanssa toimimisesta opinnäytetyötämme varten. Vastaamalla tähän kyselyyn hyväksyt vastaustesi hyödyntämisen opinnäytetyömme teossa. Anonyymiteetti tulee säilymään koko prosessin ajan ja vastauksia tullaan hyödyntämään ainoastaan opinnäytetyöhömme. Jos sinulla on kokemusta useamman aasin kanssa toimimisesta, voit vastata joko yhden tai useamman aasin perusteella kunhan tuot vastauksissasi esille, kerrotko vain yhdestä vai useammasta aasista. Halutessasi saat opinnäytetyön tekijöihin yhteyden sähköpostilla h3391@student.jamk.fi (Milla Kuhna) tai h3435@student.jamk.fi (Annika Sastamala). Valmis opinnäytetyö ilmestyy theseus.fi palvelus vuoden 2016 loppuun mennessä. Kiitos ajastasi jo etukäteen!

1. Mikä on asuinkuntasi? *

2. Mikä olet koulutukseltasi? *

3. Kuinka pitkä kokemus sinulla on aasien kanssa toimimisesta? *

- alle yksi vuosi
- 1-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- yli 10 vuotta

4. Oletko hankkinut erityisosaamista eläinten kanssa toimimiseen? Jos olet niin, mitä? (lisäkoulutukset, koulutuspäivät, kurssit yms.) *

5. Kuvaile aasiasi (kerrothan ainakin aasisi sukupuolen, iän, luonteen, miten se ääntee ja mihin sitä hyödynnetään). Jos kerrot useammasta kuin yhdestä aasista numeroithan ne vastauksessasi. *

6. Oletko huomannut aasin sukupuolen vaikuttavan sen käyttäytymiseen? Jos olet, niin miten? *

7. Kuvaile aasisi elinympäristöä (esim. talli, tarhaus, muut eläimet). *

8. Oletko huomannut vuodenaikojen vaihtelun vaikuttavan arkeen aasisi kanssa? *

9. Kerro aasillesi tehtävistä hoitotoimenpiteistä ja mainitse kuinka usein ne toteutuvat. (esim. ruokinta, harjaus) *

10. Kerro mitä muuta aasisi kanssa tehdään. (esim. ratsastus, agility) *

11. Mitä muuta voisit ajatella aasisi kanssa tehtävän? *

12. Miten huomioit turvallisuuden aasin kanssa toimiessasi? (aasin turvallisuus, hoitajan turvallisuus, muut eläimet ja ihmiset) *

13. Miten aasisi reagoi yllättävissä tilanteissa vai reagoiko se mitenkään? (esim. kova tuuli, vieras esine, kovat/erikoiset äänet, äkilliset liikkeet) *

14. Miten aasisi reagoi stressaavissa tilanteissa vai reagoiko se mitenkään? (esim. eläinlääkärin käynti, uusi hoitaja) *

15. Mitä aasin omistaminen vaatii? *

16. Kerro aasin merkityksestä sinulle ja mitä tunteita se on sinussa herättänyt. *

17. Mitä muuta haluaisit kertoa aasista ja/tai työkentelystä sen kanssa?
